14526 ـ بهشت و جهنم هم اکنون موجودند

سوال

آیا بهشت و جهنم در حال حاضر وجود دارند، یا هنوز خلق نشده‌اند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اهل سنت و جماعت بر این متفقند که بهشت و جهنم آفریده شده و هم‌اکنون موجود هستند و هیچ‌یک از آنان در این مورد شکی ندارند، زیرا ادله‌ی وجود بهشت و جهنم در کتاب و سنت بسیار است.

ادله‌ی قرآنی:

الله متعال درباره‌ی بهشت می‌فرماید: أعدت للمتقين [آل عمران/ ۱۳۳] یعنی: برای متقیان آماده شده است. و می‌فرماید: سابقوا إلى مغفرة من ربكم وجنة عرضها كعرض السماء والأرض أعدت للذين آمنوا بالله ورسله [حدید/ ۲۱] (به سوی آمرزشی از پروردگارتان و بهشتی که عرض آن همانند عرض آسمان و زمین است و برای متقیان آماده شده، بشتابید). و می‌فرماید: وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَى (۱۳) عِندَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى (۱۴) عِندَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى [نجم/ ۱۳ـ۱۵] (و قطعا بار دیگری هم او را دیده است (۱۳) نزد سدرة المنتهی (۱۴) در همانجا که جنة المأوی است).

این سخن پروردگار متعال که برای کافران آماده شده است دلیلی است بر اینکه بهشت و جهنم در حال حاضر موجودند.

اما نصوص سنت:

پیامبر ﷺ سدرة المنتهی را دیده‌اند و چنانکه در صحیح بخاری (۳۳۶) و مسلم (۲۳۷) آمده بهشت را آنجا مشاهده کرده‌اند. در لفظ مسلم به روایت از انس ـ رضی الله عنه ـ آمده است که در پایان حدیث اسراء فرمودند: سپس جبرائیل مرا برد تا آن که به سدرة المنتهی رسیدم، پس رنگ‌هایی آن را در بر گرفته بود که نمی‌دانم چه بود، آنگاه وارد بهشت شدم که در آن گنبدهایی از مروارید بود و خاکش از مسک.

و در صحیح بخاری (۱۲۹۰) و مسلم (۵۱۱۱) از عبدالله بن عمر ـ رضی الله عنهما ـ روایت است که رسول الله ﷺ فرمود:

هرگاه کسی از شما بمیرد، صبحگاه و شامگاه را در بهشت ـ اگر بهشتی باشد ـ و جایگاهش در جهنم ـ اگر از جهنمیان باشد ـ به او نشان می‌دهند و گفته می‌شود: این جایگاه تو است، تا آنکه قیامت برپا شود.

و در حدیث طولانی براء بن عازب ـ رضی الله عنه ـ آمده است که رسول الله فرمودند: ... پس منادی از آسمان ندا می‌زند که بنده‌ام راست گفت، پس برایش فرشی از بهشت بگسترانید و برایش دری به سوی بهشت بگشایید، پس از بوی خوش و عطر آن به او می‌رسد این حدیثی است صحیح که ابن قیم در تهذیب السنن (۴/ ۳۳۷) و آلبانی در أحکام الجنائز (۵۹) آن را صحیح دانسته است.

همچنین در صحیح بخاری (۹۹۳) و مسلم (۱۵۱۲) از عبدالله بن عباس ـ رضی الله عنهما ـ روایت است که در دوران پیامبر خورشید گرفتگی رخ داد... در همین حدیث آمده که رسول الله فرمود: من بهشت را دیدم و خواستم خوشه‌ای از انگور [آن] را بچینم و اگر آن را گرفته بودم تا دنیا باقی بود از آن می‌خوردید، و آتش را دیدم، پس تاکنون منظره‌ای وحشتناک‌تر از آن ندیده‌ام....

و در صحیح مسلم (۶۴۶) از انس ـ رضی الله عنه ـ روایت شده که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: قسم به آنکه جانم به دست اوست، اگر آنچه را که من دیده‌ایم، می‌دیدید کم می‌خندیدید و بسیار می‌گریستید گفتند: شما چه دیده‌اید ای پیامبر خدا؟ فرمود: بهشت و دوزخ را دیده‌ام.

و در سنن ترمذی (۲۴۸۳) و دیگر منابع از ابوهریره ـ رضی الله عنه ـ روایت شده که رسول خدا فرمود: هنگامی که الله بهشت و دوزخ را آفرید، جبرئیل را به بهشت فرستاد و به او فرمود: آن را و آنچه که برای اهل آن آماده کرده‌ام، ببین. پس جبرئیل به بهشت آمد و آن و آنچه را الله برای اهل بهشت آماده کرده بود نگریست، سپس بازگشت و گفت: قسم به عزت تو که هر کس درباره‌ی آن بشنود [آنقدر برای رسیدن به آن تلاش می‌کند که] وارد آن خواهد شد! سپس خداوند امر نمود تا آن را با ناخوشی‌ها و سختی‌ها بپوشانند، آنگاه فرمود: برو و ببین برای اهل بهشت در آن چه آماده کرده‌ام. [جبرئیل] به سوی آن بازگشت و دید که [بهشت] با ناخوشی‌ها پوشانده شده است، پس بازگشت و گفت: به عزت و جلالت قسم، ترسیدم هیچ‌کس وارد آن نشود. سپس فرمود: به سوی آتش برو و آن را ببین و ببین که برای اهل آن چه آماده کرده‌ام. پس [جبرئل رفت و آن را دید که] بر هم می‌آمد، پس به سوی خداوند بازگشت و گفت: به عزت تو قسم، ممکن نیست کسی درباره‌ی آن بشنود و واردش شود! پس دستور داد تا آن را با شهوت‌ها بپوشانند، سپس فرمود: به سویش بازگرد. جبرئیل دوباره به سوی جهنم بازگشت و دید با شهوت‌ها پوشانده شده پس برگشت و گفت: به عزتت قسم، کسی از آن نجات نمی‌یابد مگر آنکه واردش شود ترمذی می‌گوید: این حدیثی حسن و صحیح است حافظ ابن حجر در فتح الباری (۶/ ۳۲۰) می‌گوید: سند آن قوی است.

احادیث در این معنی بسیار زیاد است و امام بخاری در صحیح خود بابی قرار داده تحت عنوان آنچه درباره‌ی چگونگی بهشت وارد شده و اینکه خلق شده است سپس احادیثی را آورده که برخی از آن را ذکر نمودیم مبنی بر اینکه خداوند جایگاه میت را در بهشت یا جهنم هنگامی که دفن می‌شود به وی نشان می‌دهد.

بنابراین برای بنده کاری نمانده جز آنکه به امید رسیدن به بهشت و نجات از آتش، در راه طاعت پروردگار و دوری از گناه همه‌ی تلاش خود را به کار گیرد. والله تعالی اعلم.

مراجعه نمایید به شرح عقیده‌ی طحاویه، اثر امام ابن أبی عز حنفی (۱/ ۴۷۵) و کتاب الجنة والنار، نوشته‌ی شیخ عمر الأشقر (۱۳ـ۱۸).